

Nens entre reixes

Viuen a la presó però no compleixen condemna, ni esperen cap judici. Són innocents. El seu únic delictes és ser fills de dones privades de llibertat.

Els infants aprenen a viure entre reixes.

JORDI MORERA

Molts d'ells encara no han après a parlar, ni tan sols a caminar. I ja s'han avesat a créixer entre reixes, tot i que les habitacions on dormen amb les seves mares no estan tancades amb pany i clau com les cel·les de la resta d'internes. Són fills de recluses que no renuncien als drets i privilegis que els atorga la seva condició de mares, hipotecant a canvi la llibertat d'uns infants nets de culpa.

A les presons de tot l'estat espanyol viuen uns 140 nens menors de sis anys. D'aquests, n'hi ha 20 a Catalunya (17 a Barcelona, un a Girona, un a Lleida i un a Tarragona), 25 al País Valencià i

5 a les Illes. EL TEMPS ha visitat el departament de mares de la presó barcelonina de Wad-Ras i ha compartit un matí amb les internes del centre. Enmig de l'agitada metamorfosi olímpica del barri del Poblenou, una vintena de nens aprenen a viure en un oasi gens paradisiàc.

"Vaig entrar aquí quan estava embarassada de quinze dies, ara la Meritxell té vuit mesos i encara em queda més d'un any de condemna. És la primera vegada que estic en una presó. Per sort, aquí no ens tracten malament, i a la meva filla no li falta res. Tenir-la amb mi m'ha ajudat molt a suportar la presó.

Aviat em donaran un permís de sis dies i anirem les dues a la Seu d'Urgell, a veure al seu pare", explica una interna mentre aguanta la seva filla en braços.

Les recluses del departament de mares coincideixen a afirmar que els seus fills estan força ben atesos. Els més grans els porten a dues llars d'infants de fora de la presó, de les nou del matí a les cinc de la tarda, mentre que els petits tenen una guarderia dins de l'establiment penitenciari.

"Els nens estan millor aquí que al carrer" és un comentari generalitzat entre les mares, per bé que no totes són

del mateix parer. "Joestic aquí tancada perquè no tinc cap altre remei, però ells no es mereixen aquest martiri. Fins fa poc, dos dels meus fills, un de dos anys i l'altre de tres, vivien amb mi perquè la meva mare estava malalta i no se'ls podia quedar, però de seguida que ella va estar millor els vaig enviar amb els avis. Ara els veig de tant en tant en un vis-a-vis. Sé que estan bé i ja en tinc prou. Passi el que passi, els meus fills no tornaran mai més a la presó", afirma categòricament una reclusa.

El principal temor de les mares és que el seu fill es posi malalt i l'hagin d'internar a

l'hospital. "Amb sort, ens deixen sortir dos cops per setmana a veure'l, però els altres dies no en sabem res i no podem preguntar a ningú com es troba el nostre fill", es lamenten. Tot i això, no es queixen de les atencions sanitàries que reben els menuts. Un pediatre visita els nens periòdicament per detectar qualsevol símptoma d'infecció o malaltia.

"Jo visc amb el meu fill petit perquè no podia deixar-lo a ningú. Els dos grans viuen amb la meua cunyada, però ella no podia fer-se càrrec d'un altra criatura", explica una dona detinguda ara fa nou mesos i condemnada a 4 anys, 2 mesos i 1 dia.

OBJECTIU: QUEDAR EMBARASSADES

Algunes recluses no tenen cap familiar fora de la presó i es veuen obligades a tenir els fills al seu costat. En altres casos però, són elles les interessades a no separar-se dels fills, atretes pels privilegis reservats a les mares. Ningú amaga que moltes internes de Wad-Ras fan tot el possible

per quedar embarassades amb l'objectiu que les traslladin al departament matern. Una dona amb molts anys de condemna no dubta a confessar que ha tingut un fill darrera l'altre per no haver de marxar del departament de mares.

"A vegades la mare manipula l'entrada del fill a la presó en benefici propi, tot i saber que el nen podria viure perfectament fora", explica la directora del centre, Paula Montero. De fet, hi ha nens que entren i surten constantment de la presó, en funció dels desitjos contradictoris de la mare, amb els consegüents efectes negatius en el desenvolupament de l'infant.

A Wad-Ras, els privilegis de les mares són evidents: viuen en habitacions obertes —moblades amb fusta i decorades amb pósters i fotografies—, tenen menys vigilància i més llibertat de moviments, disposen d'una cuina i un pati per a elles, no poden ser sancionades durament i, en general, no estan sotmeses a la mateixa disciplina que la resta de recluses. Cada habitació es compartida per dues o tres

Presó de Wad-Ras.

JORDI MOREIRA

mares i els seus respectius fills. "Intentem que es respiri un ambient de normalitat per tal de protegir els drets dels menors, i això repercuteix favorablement en el règim de vida de les preses. Per a elles, el fill és un escut que les salvaguarda", diu la responsable del centre.

LES MARES NO ES BARALLEN TANT

Així mateix, segons asseguren les funcionàries, les mares de Wad-Ras són més pacífiques i menys conflictives que les altres preses, ja que "els nens els fan estar ocupades, i no són tan freqüents les baralles entre elles com a la resta

Algunes de les recluses fan tot el possible per quedar embarassades.

JORDI MORERA

La dona guanya protagonisme al món de la delinqüència

El paper de les dones a la delinqüència està canviant. Fins fa poc, la major part de condemnes s'havien limitat a actuar com a còmplices o encobridores del delictes. D'un temps ençà, però, la participació activa de la dona en l'acte delictiu comença a ser estadísticament significativa. Segons sembla, l'alliberació femenina arriba també al món marginal. El nombre de dones a les presons va en augment, i les condemnes són cada cop més llargues. Ara com ara, hi ha a l'estat espanyol més de 2.000 internes entre reixes, entre penades i preventives.

de la casa".

Legalment, els fills poden viure amb les mares a la presó fins que compleixen els sis anys -l'edat d'escolarització obligatòria- per no forçar una de les experiències més traumàtiques per a un nen petit: la separació de la mare. Ara bé, els psicòlegs entenen que a partir dels tres o quatre

A la presó barcelonina de Wad-Ras, la majoria de les més de 300 internes hi són per delictes relacionats amb el tràfic de droga i els robatoris.

Entre les mares hi ha un bon ambient. Comparativament parlant, solen ser internes fàcils de tractar. Tot i que s'ha donat el cas d'alguna dona que maltractava els seus fills fins a extrems alarmants, en general les recluses que tenen els nens amb elles es tornen més socials i afectives. Condemnades a veure el cel des del pati de la presó o a través del vidre de les finestres, el fill els dona una raó de viure.

anys, quan comença el període de socialització, cal que el nen entri en contacte amb la realitat del carrer, més enllà de les quatre parets de la presó i de la guarderia. A la major part d'Europa, els quatre anys són l'edat màxima autoritzada perquè els fills de preses visquin amb les mares, la llei suïssa no permet

que cap nen resideixi a la presó.

El fills de Wad-Ras, condemnats a créixer sense cap referent patern, tenen l'oportunitat d'entreure un altre món els caps de setmana, quan surten del centre penitenciari amb familiars seus o amb persones que els acullen voluntàriament. La directora del centre admet que, en casos aïllats, la sortida dels nens amb la família és utilitzada per entrar droga a la presó. Precisament, els principals enfrontaments entre internes i funcionàries es produeixen quan aquestes últimes escorcollen les diverses joguines que entren a la presó de la mà dels nens.

POSSIBLE REFORMA

El fiscal general de l'Estat, Leopoldo Torres, va ordenar el passat mes de desembre que s'engegués una investigació sobre la situació actual dels fills de les preses, amb vistes a una futura reforma de la llei que potencii els beneficis dels menors. El fiscal entén que cal afavorir els drets del nen per

damunt dels de la mare, considerant que "una persona no pot ser tractada com a propietat de ningú". En el mateix sentit, l'informe de la fiscalia general de l'estat deixa clar que l'estada de menors als establiments penitenciaris és un dret dels nens a estar amb les seves mares, i no a l'inrevés.

En opinió de Paula Montero, "la situació del departament de mares de Wad-Ras és bona, però encara es pot millorar". Segons ella, "l'assistència sanitària dels nens és correcta, però cal dotar el departament de més activitats i regular millor la sortida dels nens al carrer, a partir de la implicació d'institucions com Benestar Social i la Creu Roja". Per decidir sobre cada cas amb coneixement de causa, està previst dur a terme un seguiment individualitzat de cada infant abans que sigui internat al centre.

Una altra alternativa, ja experimentada a València i a Madrid, és que les dones amb fills compleixin la part final de la condemna en pisos fora de la presó. **Eva Piquer**